

כריית נשים יולדות

דבר המחברת

פרסום ספר המבוסס על הדוקטורט אמור להיות מקרה משמח. אצלי זה לא קרה. המנחה היקרה שלי, פרופ' דפנה יזרעאלי (ז"ל), הלכה לעולמה במהלך תקופת המחקר, וחברתה שהסכימה להיכנס לנעליה, פרופ' סוזן סרד, יעצה לי שלא לכתוב ספר אלא מאמרים. התזה שלי היוותה ניתוח פמיניסטי של החוק שמסדיר לידה בארץ, שפחות או יותר מכריח נשים להתאשפז לצורך לידה בישראל. פרופ' סרד חשבה שבגלל האופי האינטרדיסציפלינרי של העבודה, ספר בנושא ייפול בין הכיסאות. קיבלתי עצתה ובעוד "חברותי" לצרה" פרסמו ספרים בזו אחר זו, אני התמקדתי בכתיבת מאמרים.

אינני מצטערת על כך. כל מאמר היה עבורי הזדמנות להתמקד בהיבט אחר של החוק ולהתעמק בו מעבר למה שכתבתי בתזה. במאמר אחד חקרתי את הסדרת הלידה בארץ ישראל ביובל השנים שקדמו לחקיקת החוק; במאמר אחר השווייתי את המצב שלנו לנעשה בהולנד, ממלכת לידות הבית בעולם המערבי; במאמר שלישי התייחסתי אל הלידה בבית החולים בישראל כאל טקס מעבר לנשים המקביל לטירונות צבאית לגברים ישראלים יהודיים, וכן הלאה. בין לבין, ילדתי ילדי, חלקם בלידת בית; ההחלטה ללדת בבית נבעה לא מעט מן הקריאה הרבה שלי על הנעשה בבתי החולים שלנו שזרעה בלבי פחד. בכל מקרה, כך למדתי על בשרי את טלטולי החוק.

בה בעת, ניסיתי בדרכי להיאבק נגד החוק, הרי הסיבה שבחרתי מלכתחילה בנושא היתה אקטיביסטית. את ההתמחות שלי (בעריכת דין) ביצעתי באגודה לזכויות האזרח ושם למדתי על החשיבות של מחקר וכתובה -- שיהיה לפעילים בשטח "something to hold up in court". אציין שלמעט אחד, את כל המאמרים כתבתי בעברית, למרות ששפת האם שלי היא אנגלית, וזאת מסיבות אקטיביסטיות מובהקות. גם כתבתי מאמרי דעה לעיתונות ובסוף, לאחר הלידה האחרונה שלי, הגשתי תביעה לבית המשפט בניסיון להביא לביטולו או ליישומו הסביר יותר של החוק.

התביעה נכשלה, בדומה לכל המאמצים האחרים שלי שתוארו לעיל. אפשר לתמצת בכך את הלקח שלמדתי לאורך המסע ההוא: בתחילת הדרך הייתי משוכנעת שהמחקר והכתיבה אודות החוק יביאו לידי שינוי. אחר כך, כשהייתי באמצע התהליך, חשבתי שהמחקר והכתיבה אודות החוק מיותרים לחלוטין, מכיוון שמדובר בחוק כל כך לא צודק שהוא חייב להשתנות עם הזמן ממלה. בסוף, לאחר שנים של פעילות סביבו לשאוו, התחלתי להרגיש שמדובר במאבק שדומה למאבק נגד חברות הטבק, כלומר, האינטרסים הכספיים כאן הם ענקיים, ובטח ענקיים מדי עבור אדם אחד קטן ושולי כמוני.

ממעמקי הייאוש, אמרתי לעצמי, "עוד מאמר אחד ודי". בפרט, מאז סיום הדוקטורט כעשור לפני כן, אירעו הרבה התפתחויות סביב החוק וחשבתי שצריכים לתעד פעילות זו, על-מנת שיהיה לפעילות בשטח "something to hold up in court". אז התיישבתי והתחלתי לכתוב. כעבור זמן – אולי שנה,

אולי יותר – הגשתי את הטייטה לאחד מכתבי-העת למשפטים והם חזרו ואמרו לי שהמסמך יותר מדי טייטה. מאוחר יותר, אחרי עבודה נוספת, הגשתי אותה לכתב-עת אחר והם חזרו וביקשו ממני לטעון טענות אותן לא רציתי לטעון. אחר כך, כעבור עוד זמן ועוד עבודה, הגשתי לכתב-עת כשלהו בתשובה לקול-קורא למאמרים בנושא בריאות והחוק. הפעם המאמר נדחה על הסף. לא הופתעתי; מניסיוני, "זכויות יולדות" מהווה נושא שקשה להרימו על סדר היום. והנה, בין לבין כל הדחיות האלה, המאמר הלך וגדל -- למידים של כ-150 עמודים. כבר לא מאמר, כך אמרו לי חברים, אולי תנסי אותו בתור ספר? אז ניסיתי לרסלינג ולשמחתי, שלא לומר לרווחתי ולהפתעתי, הם נענו בחיוב. כמובן, זו היתה רק ההתחלה, של עוד ועוד עבודה וצירים, שנמשכו על פני חדשים שהתקרבו לשנים, והנה נולד הספר "כריית נשים יולדות". הוא מתחיל בציטוט של וירג'יניה וולף: "כאשר נושא שנוי במחלוקת עד מאד – וכל שאלה בנוגע למין היא כזאת – אין אדם יכול לקוות לומר את האמת. יכול אדם רק להראות איך הגיע לכלל אותה דעה שהוא מחזיק בה. יכול אדם רק לתת לשומעיו את ההזדמנות להוציא מסקנות משלהם [...]". תקראו ותגידו לי אם השתכנעתן. אולי בסוף תחליטו גם אתן/ם להצטרף למאבק צודק זה. יחד, ורק ביחד לדעתי, יש בכלל סיכוי לנצח.

באיחולי שנה טובה ופורייה,

אומי